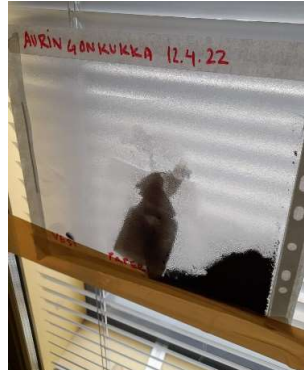

KARTANONRANNAN PÄIVÄKODIN YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA 2022 KAIKKI RIKKAUDET YKSISSÄ KANSISSA

*“Tekemätön vaikuttaa aina mahdottomalta
ennen sen tekemistä.”*

-Nelson Mandela.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	3
2. TAVOITTEET.....	4
3. TEOREETTINEN TAUSTA JA OPPIMISKÄSITYS.....	5-6
4. YMPÄRISTÖKASVATUSTA OHJAAVAT LAIT JA ASIAKIRJAT.....	6
5. KESTÄVÄ KEHITYS PÄIVÄKODIN ARJESSA.....	6
5.1. Sosiaalinen kestävä kehitys.....	7-8
5.2. Kulttuurinen kestävä kehitys...	8
5.3. Ekologinen kestävä kehitys ja taloudellinen kestävä kehitys.....	9
6. SISÄLTÖ JA MENETELMÄT.....	10-12
7. YMPÄRISTÖKASVATUSTOIMINNAN JA SEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....	13-14
8. LÄHTEET.....	15

1. JOHDANTO

Kartanonrannan päiväkotito on osa Kartanonrannan oppimiskeskusta, jossa lapsella on yhtenäinen oppimispolku varhaiskasvatuksen, kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun, esiopetuksen ja perusopetuksen kanssa. Päiväkodissa toimii 6 ryhmää, joissa on noin 100 lasta. Lapset ovat iältään 1-vuotiaista esiopetusikäisiin. Päiväkodin henkilöstöön kuuluu päiväkodin johtaja, 16 varhaiskasvattajaa, 1 päiväkotiapulainen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, 2 avustajaa sekä 1 taidepedagogi.

Päiväkotito sijaitsee Sundsbergissa Kirkkonummella, joka on valmistunut 2009. Sundsbergin asuinalueella on omakotitaloja, rivitaloja sekä -muutama kerrostalo. Tämä kyläyhteisö on kauan kulkenut nimellä Onnellisten kylä.

Aivan päiväkodin vierestä alkaa Sundsbergin vanhan aarniometsän alue, joka on monimuotoinen luontoalue. Sundsbergissä on historia myös vahvasti esillä. Kartano- ja puutarha historia, joka alkoi perunan viljelystä ja vuosien saatossa laajentui laajaan lava, hedelmä ja marjanviljelyyn, lapsilähtöisyys oli jo tuolloin tärkeää. Alueelta löytyy mm. sota-ajan bunkkereita ja juoksuautoja sekä vanhojen Sundsbergin kartanoalueeseen kuuluneiden rakennusten raunioita, liikunta-alue Musketööripuisto sekä bmx-rata.

Kirkkonummen kunnan käyttötaloussuunnitelmasta nousi 2019 yhdeksi tavoitteeksi luontopedagogiikan vahvistaminen, tämä teema jatkuu edelleen ja se on saanut lisäksi kestävän kehityksen toiminnan vahvistamisen. Kirkkonummen tavoite oli yksi luonnossa oppimispäivä viikossa jokaisessa ryhmässä. Tämä tavoite on toteutunut monen vuoden ajan, vaihtelevalla painotuksella lähestulkoon jokaisessa ryhmässä. Toinen tavoite oli kierrätyksen ja lajittelun saaminen toimivaksi sekä ohjeistus selkeäksi. Tämän myötä päiväkotimme hankittiin kierrätysastioita, joihin liitettiin kuvat lapsille selkiinnyttämiseksi astioiden sisällöstä. Jokainen ryhmä huolehtii kuukausittain kierrätysastioiden tyhjentämisestä lajittelupisteisiin.

Tammikuussa 2020 päiväkotimme liittyi Vihreä Lippu - ohjelmaan. Kartanonrannan päiväkotito sai Vihreä Lippu- sertifikaatin keväällä 2021. Päiväkodissa on muodostettu keväällä 2020 kasvattajien kestävän kehityksen tiimi (kuusi kasvattajaa) sekä ympäristöraati, sekä jokaisesta ryhmästä kolme lasta, paitsi pienten ryhmästä kaksi. Yhteensä 17 lasta. Ympäristöraatitlaiset äänestivät ensimmäiseksi teemaksi jätteen vähentämisen ja nyt toiseksi teemaksi keväällä 2022 nousi lähiympäristö. Päiväkotimme yhdessä toimien kartoittaa, miten lähiympäristöä kunnioitetaan ja käytetään, sekä miten vähennämme päiväkotimme ympäristökuormitusta.

2.TAVOITTEET

Ympäristökasvatuksen tavoitteet perustuvat Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2022), sekä Kirkkonummen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2016), jotka pohjautuvat valtakunnallisiin perusteisiin.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa tavoitteena ovat luontosuhteen ja vastuullisen ympäristössä toimimisen vahvistaminen, sekä kestävään elämäntapaan ohjaaminen.

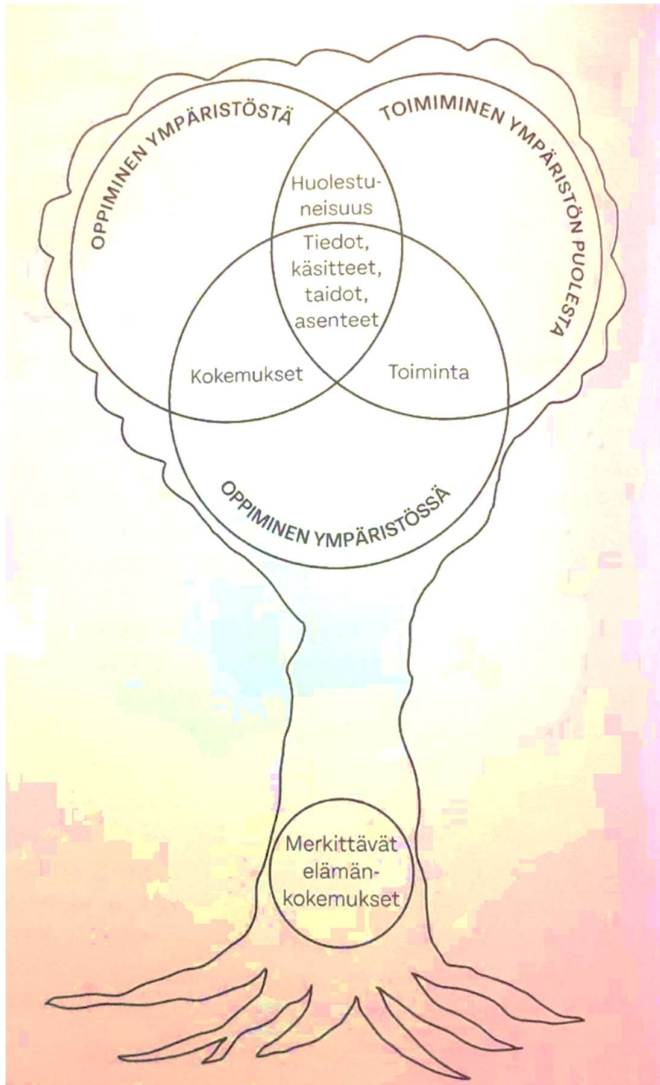
Opetussuunnitelmissa korostuu luontokokemusten tarjoaminen lapsille, sekä mahdollisuus tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnonilmiöihin. Luomme pohjaa kestäväle elämäntavalle luonnonsuojeluun tutustumalla ja ohjaamalla huolehtimaan ympäristöstämme ja sen viihtyisyydestä.

Kuvio 1. Ympäristökasvatuksen tavoitteet ja oppimiseen vaikuttavat tekijät

3. TEOREETTINEN TAUSTA JA OPPIMISKÄSITYS

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävämpää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta (Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022).

Kuvio 3. Palmerin puumalli

Luontosuhde ja vastuullisuus

Yksi viitatuimmista ympäristökasvatuksen malleista on viime vuosina ollut Palmerin ”Puumalli” (1998).

Mallissa puun juuret kuvastavat sitä miten merkittävät elämäkokemukset luovat pohjan oppimiselle.

Latvus koostuu kolmesta oppimisen osa-alueesta, jotka tulisivat ottaa tasavertaisesti huomioon ympäristökasvatuksessa. Olisi siis opittava tietoja luonnosta, jotta sitä voisi ymmärtää, koettava luontoa konkreettisesti siellä olemalla sekä kanavoitava empatiaa, toimimalla luonnon puolesta.

Vastaavasti sopiva määrä huolestuneisuutta, omia kokemuksia ja positiivisen toiminnan mahdollisuuksia kasvattaa lapsista oikeat tiedot, taidot ja asenteet omaavia kestävän kehityksen osajia. Oppiminen ympäristöstä edellyttää sitä, että ihminen huolestuu ympäristön

tilasta ja hankkii siitä tietoja. Toimiminen ympäristön puolesta edellyttää myös huolta ja ihminen toimii konkreettisesti ympäristön hyväksi.

Pienten lasten kanssa toimittaessa ei voida maalata suuria uhkakuvia ympäristön tilasta ja huolestuttaa lapsia. Varhaiskasvatuksessa painotetaan positiivisia ympäristökokemuksia, elämyksellisyyttä ja mahdollisuuksia ympäristön hyväksi toimimiseen ikätasoisesti.

Kuvio 4. Jerosen ja Kaikkosen talomalli

Jeronen ja Kaikkonen (2001) ovat jäsentäneet samaa ajatusta oman mallinsa avulla.

Tämä niin sanottu talomalli kokoaa ympäristökasvatuksen tavoitteet, toimintaympäristöt, menetelmät ja arvioinnin talon muotoon.

Tässä mallissa kiinnostavaa on se, että se jaottelee kasvatuksen tavoitteet ikäkausien mukaan.

Lasten kanssa tehtävän ympäristökasvatuksen tulisi mallin mukaan kehittää etenkin herkkyyttä.

Pienten lasten kohdalla painopiste on lapsen herkkyyden herättämisessä luontoa ja luontosuhdetta kohtaan. Varhaiskasvatuksessa kasvattajien tehtävä on omalla esimerkillään ohjata lapsia oppimaan ympäristöstä ja toimimaan kestävän elämäntavan mukaisesti. Yksilöiden vanhetessa painopistettä voisi siirtää enemmän tietoihin ja tietoisuuteen ja lopulta toimintakyvyn ja vastuullisuuden kehittämiseen. Vähitellen lapsesta kehittyy toimintakykyinen ja vastuullinen aikuinen.

4. YMPÄRISTÖKASVATUSTA OHJAAVAT LAIT JA ASIAKIRJAT

Kuvio 5. Ympäristökasvatusta ohjaavat lait ja asiakirjat

5. KESTÄVÄ KEHITYS PÄIVÄKODIN ARJESSA

Kirkkonummen varhaiskasvatuksessa lähtökohtana ja päämääränä on kestäväan elämäntapaan kasvaminen. Lapset oppivat ymmärtämään omien valintojensa ja tekojensa merkitykset ja vaikutukset muihin ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Toiminnassa painotetaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä, syrjäytymisen ennaltaehkäisemistä ja varhaista puuttumista. Hyvinvointia edistetään pedagogisella toiminnalla, monialaisella yhteistyöllä ja varhaiskasvatuksen aktiivisella kehittämisellä. Sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä edistää ennaltaehkäisevä, matalan kynnyksen joustava tuki sekä laadukas pedagoginen toiminta, jossa painotetaan vuorovaikutustaitojen, tunnetaitojen sekä yhdenvertaisuusajattelun kehittymistä.

(Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

5.1 Sosiaalinen kestävä kehitys

Sosiaalinen kestävä kehitys tarkoittaa tasa-arvoista kohtelua, avoimuutta, yhteistoimintaa ja suvaitsevaisuutta sekä syrjäytymisen, syrjinnän, fyysisen ja psyykkisen väkivallan ehkäisyä. Sen tavoitteena on taata edellytykset ihmisten hyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa. Jokaisella lapsella on oikeus oppia turvallisessa ilmapiirissä, joka edistää lasten keskinäistä vuorovaikutusta ja sosiaalisia suhteita. Varhaiskasvatus toteutuu myös inklusion periaatteiden mukaisesti, jossa jokaiselle lapselle luodaan mahdollisuus kasvaa ja oppia omien edellytystensä mukaisesti.

' (Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

- ❖ Me kasvattajat opetamme / opastamme lapsille oikean ja väärän merkitystä mm. sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, omalla mallilla päivittäisessä arjessa, hyviä kaveritaitoja, toisten kunnioittamista ja koskemattomuutta, kaikkien hyväksymistä omana itsenään, kaikkien ottamista mukaan leikkiin.
- ❖ Hyvän mielen -sopimus (ryhmän luoma kuvitettu sopimus, jossa on yhdessä sovittu, miten jokaisella ryhmän jäsenellä on hyvä olla ja toimia ryhmässämme).
- ❖ *Tunnetaidot, Askeleittain, Huomaa hyvä ja Lions Quest* -materiaalien käyttäminen, positiivinen kannustus, hyveiden ja arvojen painottaminen, ristiriitatilanteisiin puuttuminen välittömästi ja niiden käsittely /selvittäminen lasten kanssa sekä lasten opastaminen toimimaan rakentavasti ristiriitatilanteissa lapsen ikätaso huomioiden.
- ❖ Lasten osallisuus asioissa, jotka koskettavat lasten arkea varhaiskasvatuksessa (esim. lasten kokoukset sääntöjen tai muun koko ryhmää koskettavat asian tiimoilta, oman ympäristön kehittäminen, epäkohtien huomioiminen, luettavan kirjan valinta muutamasta vaihtoehdosta äänestäen, liikuntaleikit ulkona ja liikuntahetkillä kasvattajan kanssa sopien, metsäretkipaikan valintaan vaikuttaminen, tulevan viikon/ päivän toiminnan suunnitteluun osallistuminen, projektit joita lähdetään tutkimaan).

- ❖ Yhteisöllisyys vanhempien kanssa (päivittäiset keskustelut tuonti ja hakutilanteissa, vasu/ leopskeskustelut, digitaalinen portfolio, Päikky /tiedotettavat asiat, erilaiset perheillat kuten isän/äitienpäivä, joulupolku sekä vanhempain/ perheillat)
- ❖ Turvallisuusnäkökohdat (turvataidot, liikennesäännöt, turvallinen liikkuminen sisällä, pihalla ja lähiympäristössä)
- ❖ Terveelliset elämäntavat, niiden opettaminen ja käsittely sekä oma esimerkkimme kasvattajina (liikunta, ravinto, lepo).

5.2. Kulttuurinen kestävä kehitys

Kulttuurinen kestävä kehitys huomioi kulttuuriympäristön, paikallisten perinteiden ja tapojen vaalimisen merkityksen. Kestävä kulttuuri uusiutuu ja muovautuu vuorovaikutuksessa ihmisten ja ympäristön kanssa. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää lasten oman kulttuurin vaaliminen ja sen näkyväksi tekeminen esimerkiksi satujen, kädentaitojen, draaman ja juhlien välityksellä. Kulttuurien tunteminen edistää monikulttuurisuuden ymmärtämistä, kunnioittamista ja suvaitsevaisuuteen kasvamista.

(Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

- ❖ Perheiden kotikulttuurin, kielen esille tuominen ja kunnioittaminen, tasa-arvoisuus kaikkia kohtaan, perheiden traditioihin tutustuminen (esim. joulukalenterin muodossa tutustutaan isovanhempien ja vanhempien lapsuuden joulutapoihin ja perinteisiin)
- ❖ Lukulumo-palvelu on käytössä päiväkodissamme, jossa lapset voivat kuunnella kirjoja omalla äidinkielellään.
- ❖ Vuosikellossa huomioidaan Suomen kulttuuriin kuuluvia juhlapäiviä ja niitä toteutetaan lasten ikätason sekä kiinnostuksen mukaisesti.
- ❖ Mikäli ryhmässä on monikulttuurisia perheitä tai lapsilta nousee kiinnostus toisiin kulttuureihin, juhliin tai tapoihin, näitä asioita käsitellään laajemmin. Tarvittaessa perheiltä pyydetään vinkkejä ja apua eri kulttuurien käsittelyssä.
- ❖ Perinneleikit ja pihaleikit.
- ❖ Kädentaidot
- ❖ Isovanhempien päivä
- ❖ Retket erilaisiin kohteisiin (lähiympäristö, varhaiskasvatuksen kota, metsä, kirjasto, museot, rakennettu ja luonnon ympäristö).
- ❖ Suomen sekä monikielisten lasten kielen tukeminen ja kirjallisuus (lepohetken sadut / kirjat, lastenkirjojen lukeminen päivittäin, laulut, lorut, saduttaminen)
- ❖ Esitykset, kuten konsertit, teatterit, liikunnalliset perheillat, srk:n tarjoamat tilaisuudet lapsiryhmille.
- ❖ Tieto ja viestintätekniikka (lasten kuvaamat valokuvat ja videot, oppimispelit ja tiedonhankinta internetistä)

5.3. Ekologinen kestävä kehitys ja taloudellinen kestävä kehitys

Ekologisen kestävä kehityksen tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Liikkuminen luonnossa ja lähimetsissä mahdollistaa lapsen kunnioittavan luontosuhteen rakentumisen ja luonnonsuojeluun tutustumisen. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan ympäristöystävälliset hankinnat, materiaalien, energian ja veden säästö, uudelleenkäyttö, kierrätys ja lajittelu sekä säästävät ja vähäpäästöiset liikkumistavat. Taloudellinen kestävä kehitys antaa perustan koko muulle kestäväälle kehitykselle. Sen tavoitteena on tasapainoinen kasvu ja luonnonvarojen vaaliminen. Varhaiskasvatuksessa kasvattaja ohjaa lapsia pohtimaan, havainnoimaan ja tutkimaan sekä omia että ryhmänsä kulutustottumuksia. Kasvattaja tukee lasten kestävä kehityksen elämäntavan omaksumista omalla esimerkillään.

(Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

- ❖ Metsäretket 1 krt vko + ulkona oppiminen 1krt /vko
- ❖ Metsäretkillä luonnon kunnioittamisen opettaminen, miten metsässä liikutaan, jokamiehen oikeudet.
- ❖ ryhmien ympäristökuormituksen tiedostaminen sekä vähentäminen
- ❖ Vähäpäästöiset liikkumistavat (liikutaan mahdollisimman paljon kävellen, pidemmällä matkoilla käytetään joukkoliikennettä)
- ❖ Retkillä eväsasiat ja vesi juomapullossa. Roskat jäävät kotiin.
- ❖ Vuodenaikojen huomioiminen. Tutkitaan luonnossa tapahtuvia muutoksia vuoden kierrossa ja opastetaan lapsia huomaamaan muutoksia. Lasten kysymyksiin etsitään yhdessä tietoa. Lapsille annetaan mahdollisuus ihmettelylle.
- ❖ Lajittelu: Ryhmissä paperi-, kartonki- ja muovikeräysastiat. Päiväkodin käytävällä on näiden lisäksi astiat lasille ja metallille. Ruokailussa biojäteastia. Jokainen lapsiryhmä vuorollaan käy tyhjentämässä kuukauden lopussa kierrätysastiat oppimiskeskuksen jätekatokseen. Lasit ja metallit viedään lähikaupan kierrätyspisteeseen.
- ❖ Askartelut kierrätysmateriaaleista, luonnon materiaaleista ja lahjoitusmateriaaleista.
- ❖ Veden ja sähkön kulutuksen minimointi (sopiva veden käyttö ja hana suljetaan käytön jälkeen sekä turhat valot pois).
- ❖ Kopiokoneen taloudellinen käyttö (tulostetaan mustavalkoisena ja kaksipuoleisina, turhat tulostamiset pois).
- ❖ Laminointikalvojen taloudellinen käyttö.
- ❖ Hankitaan kestävä ja laadukasta oppimateriaalia / leikkivälineitä. Lasten kanssa keskustellaan lelujen, kirjojen ja tavaroiden oikeanlaisesta käsittelystä ja kunnioittamisesta.
- ❖ Lelujen, pelien ja palapelien kierrättäminen ryhmien välillä ja vaihtaminen.
- ❖ Yhteiset oppimismateriaalit esillä näkyvillä Ilon aukiolla.
- ❖ Lasten kanssa keskustellaan kuluttamisesta (esim. tarvitseeko kaikkea ostaa uutena, mitä voi korjata).

6. SISÄLTÖ JA MENETELMÄT

Kartanonrannan päiväkodin lähiympäristö tarjoaa monimuotoisia oppimisympäristöjä. Runsas metsä eläimistöineen tarjoaa hienoja tutkimuskohteita (kasvillisuus, eläimet ja hyönteiset), kuin myös metsässä virtaava puro ja lähellä oleva meri antavat puitteet vesitutkimukselle. Lähiympäristöstä löytyy mm. käpyjä, risuja, kiviä ja osmankäämin varsia askartelun tarveaineiksi ja välineiksi. Syksyisin metsästä löytyy suppilovahveroita ja muita sieniä kerättäväksi ja tunnistettavaksi sekä marjoja. Niillä voidaan taiteilla, maistella, tuoksutella paistella ja niistä voi leipoa taikka tehdä vaikka hilloa. Alueen runsas historia tarjoaa kulttuurillista kestävää kehitystä esim. alueen historia sekä rauniotutkimuksen muodossa. Lähiympäristön yhteistyökumppanit (Kirjasto, kirkko, urheiluseurat...) täydentävät monimuotoista opetustamme.

Kartanonrannan päiväkodissa toteutamme ympäristökasvatusta monipuolisilla työtavoilla ja menetelmillä lapsiryhmien lasten ikätaso ja kehitystaso huomioiden.

- ❖ **Pienryhmätyöskentely:** projekti ja teematyöskentely erilaisissa ympäristöissä
- ❖ **Tutkiva oppiminen:** Havainnoista esitettävät avoimet kysymykset, ilmiöiden ja havaintojen pohdinta sekä tiedon hankinta erilaisin menetelmin.
- ❖ **Leikki ja leikkilliset työtavat:** luontoon, eläimiin, ympäristöön, sääilmiöihin yms. liittyvät leikit ja pelit. Valmiin materiaalin hyödyntäminen päiväkodin ulkonaoppimishyllystä (mm. lajikortit, leikkikortit, Mappa -materiaalipankki mappa.fi)
- ❖ **Sadutus:** yksilö- tai ryhmäsadutusta luontoaiheisten kuvien tai piirustusten pohjalta, saduttaminen erilaisissa ympäristöissä.
- ❖ **Medialeikki:** lapset saavat kuvata ympäristöstä omia havaintojaan ja mielenkiinnonkohteitaan. Luoda animaatioitaan tai esim. Green screenin kautta huomioida epäkohtia ja näin ollen oppia kriittistä medianlukutaitoa. Kuvien ottamisen jälkeen katsotaan kuvia yhdessä pienryhmän/ryhmän kanssa, sekä voimaannutetaan yhdessä pedanetisistä, esimerkiksi kotona osiosta tuotujen taitojen kautta.
- ❖ **Portfoliotyöskentely:** viedään lapsen havaintoja ja tuotoksia lapsen omaan sähköiseen portfolioon Pedanettiin.

Varhaiskasvatuksen pedagogisen viitekehyksen mukaisesti lapsella on mahdollisuus opetella, kokea, tutkia, toimia, ilmaista, osallistua, liikkua ja leikkiä erilaisissa ympäristöissä.

Osallistamme lapsia ja annamme heidän vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen huomioimalla lasten ajatukset ja näkemykset sekä kannattelemalla lasten toimijuutta ympäristö- ja kestävän kehityksen kasvatuksessa.

Kasvattajien tehtävä on tarjota mahdollisuuksia kokemuksiin ja elämyksiin ilon kautta. Tärkeää on, että lapsi oppisi havainnoimaan luontoa ja kasvaisi kiitollisuuteen ympäristöstään.

Oppimisen alueet, miten niitä toteutetaan:

Kielten rikas maailma:

- ❖ ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyvien kirjojen lainaaminen ja lukeminen, laulut, lorut, riittäminen, sadutus jne.

Ilmaisun monet muodot:

- ❖ musiikki (mm. luonto- ja eläinaiheiset laulut, sävellykset)
- ❖ kuvallinen ilmaisu (mm. luontoaiheista piirtäminen, maalaaminen, valmiin taiteen tutkiminen)
- ❖ sanallinen ilmaisu (mm. draama, valmiin draamamateriaalin käyttäminen, saduttaminen, lasten kanssa näytelmien ja esitysten toteuttaminen)
- ❖ kehollinen ilmaisu (mm. liikunnalliset pelit ja leikit, satuliikunta, musiikkiliikunta, tanssi)

Minä ja meidän yhteisömme:

Kasvattajat toimivat malleina, miten luonnossa toimitaan eettisesti (luonnon ja eläinten kunnioitus, jokamiehen oikeudet). Lasten osallistaminen lavaviljelmiin sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan ympäristöönsä, piha/lähiympäristön siivoustalkoot, kasvattajat mallina retkillä esim. roskien spontaani kerääminen. Jätelajitteluastioiden tyhjentäminen lapset osallistaen, Vihreä Lippu -toimintaan osallistuminen. Lähiympäristön kulttuuriperintöön / historiaan tutustuminen (esim. rauniot sekä hyötykasvi viljelyt).

Tutkin ja toimin ympäristössä:

Samasta kohteesta havainnot eri vuodenaikoina, vuodenaikojen, sääilmiöiden ja luonnon tutkiminen, siementen istuttaminen kasvulaatikoihin ja/tai ruukkuihin (kasvun seuraaminen ja ihmettely), tuoksut, omien tunteiden havainnointi erilaisissa ympäristöissä, ilkvallan havainnoiminen, syy-seuraussuhteiden ymmärtämisen kehittyminen jne.

Kasvan, liikun ja kehityn:

Retket: Metsään, suolle, joen/puron/merenrantaan, lähialueelle ja puistoihin (ohjattu toiminta, omaehtoinen spontaani leikki, lapselle mieluisan oleskelun ja puuhaamisen tarjoaminen erilaisissa, monipuolisissa ja tutuissa paikoissa, kotiovikierrokset yms.)

Turvallisuuskasvatus: Kasvattajien tehtävä on huomioida, että lapset kokevat fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta sekä hyvinvointitunnetta erilaisissa ympäristöissä toimiessaan. Jokaisella lapsella on oikeus ja velvollisuus koskemattomuuteen ja kunnioittamiseen. Ohjastamme heille turvataitoja fyysisiin sekä psyykkisiin tilanteisiin esim. ikävä kosketus, miten silloin toimitaan.

Yhteistyö vanhempien kanssa, sekä heidän osallistamisensa: Esimerkiksi toiminnallinen luontorata, heijastinrata, eväsretket, nuotioillat, onkiretket, askartelut (esim. kotoa löytyvistä tarpeettomista keittiövälineistä/kierrätysmateriaaleista).

7. YMPÄRISTÖKASVATUSTOIMINNAN JA SEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään kansallisen tason sekä järjestäjä-, yksikkö-, ja yksilötason näkökulmista.

(Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

Ympäristökasvatus on osa päiväkodin pedagogista toimintaa, jota arvioidaan säännöllisesti samalla tavoin kuin muutakin varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteellista toimintaa. Toimintaa arvioidaan:

TOIMIPAIKAN TASO:

- Keke tiimi (Vihreä lippu)
- pedagoginen tiimi

RYHMÄN TASO:

- tiimipalaverit (tiimisopimus ja ryhmäkohtainen opetussuunnitelma)
- työhyvinvointikysely (tyhy 2-kysely)
- ryhmäkehityskeskustelu

TYÖNTEKIJÄN TASO:

- oman toiminnan arviointi
- henkilökohtainen kehityskeskustelu

Lasten kanssa arviointia suoritetaan metsäretken, ulkonaoppimishetken yms. pedagogisen toiminnan yhteydessä (lasten haastattelu, peukutus, hymynaama-arviointi, lasten kokoukset jne.). Lasten ääni tulee kuulluksi myös Vihreä Lippu-ympäristöraadin kokouksissa.

Vanhemmat arvioivat toimintaa kokonaisuudessaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma/esiopetuksen oppimissuunnitelman sekä asiakastytyväisyyskyselyn kautta. Toiminnasta keskustellaan myös päivittäin lapsen hakutilanteessa.

9. LÄHTEET

Cantell & Aarnio-Linnanvuori & Tani 2020, Ympäristökasvatus – kestävän tulevaisuuden käsikirja.

Hakkarainen & Kurki 2019, Ympäristökasvatuksella kohti kestävämpää elämäntapaa.

Ilves 2019, Eräänlaista taikaa.

Kartanonrannan päiväkodin ympäristökasvatussuunnitelma 2021

Jeronen & Kaikkonen 2019, Ympäristötietoisuus – näkökulmia eri tieteenaloilta.

Kirkkonummen esiopetuksen opetussuunnitelma 2016.

Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2019.

Kirkkonummen varhaiskasvatussuunnitelma 2022.

Parikka-Nihti & Suomela 2014, Iloa ja ihmettelyä

Backman, Sundsberg Erään kartanon historia

Lapin vaakuna sivu 6

Kirkkonummen vaakuna sivu 7

Tammisaaren vanha vaakuna sivu 8